

Розгортання системи дистанційного доступу потребує ґрунтовних досліджень з метою встановлення характерних ознак потенціального користувача, переліку послуг, що надаватиме система дистанційного доступу до освітнього контенту, акцентування на дистанційний режим роботи з користувачами. Перевагами такої СДД є формування відповідного рівня професіоналізму дипломованих фахівців, підвищення гнучкості учасників ринку праці, значне зменшення невиробничих витрат на забезпечення освітніх та розвиваючих процесів.

Література:

1. Овчарук О. Тенденції інформатизації освіти й використання ІКТ для поліпшення якості освіти // Шлях освіти. – 2007. – № 2. – С. 19-22.
2. Kuznetsov G. Pridneprovsk Regional Higher Educational Information Systems And Networks / G. Kuznetsov, O. Azukovskiy, T. Kalugna // Proceeding "Forum on Higher Education". Congress of the Black Sea Universities Network. April 2-5 2008. – Kyiv, 2008. – 132 p. P. – 96-97.
3. Пасмор Н. Деякі питання формування і розвитку електронного навчального середовища ВНЗ Вища освіта / Н.Пасмор // Вища школа – 2008. - №8. – С. 49-59.
4. Флоров С. Технологія побудови інформаційного науково-освітнього порталу вищого навчального закладу / С. Флоров, А. Старіков, Г. Кузнецов, Т. Калюжна // Праці Міжнародної наукової конференції «Досягнення та перспективи розвитку інформаційного суспільства в Україні» (Ганновер, Німеччина, СеВІТ-2006). Спеціалізований додаток до загальногалузевого науково-виробничого журналу «Зв'язок» - К.: 2006. – С. 64-74.
5. Кузнецов Г. Портальне рішення дистанційного доступу до освітньо-наукового контенту вищого навчального закладу / Г.В. Кузнецов, О.О. Азюковський // Традиції та інновації в науці та освіті XXI століття: матеріали міжнародної наукової конференції (30 вересня – 1 жовтня 2010 року, м. Одеса) / Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського. – Одеса, 2010. – С. 137-139.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ РОБОТИ З ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО РОЗУМІННЯ В МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

УДК: 378.013+371.302.81+780+370.72

Левицька І.М.

У статті представлено аналіз результатів дослідно-експериментальної роботи з формування педагогічного розуміння в майбутніх учителів музики у процесі професійної підготовки. У вигляді графіку та таблиці репрезентовано порівняльні дані рівнів сформованості педагогічного розуміння студентів експериментальної та контрольної груп до та після експерименту.

Ключові слова: розуміння, педагогічне розуміння, професійна підготовка, вчителі музики.

РЕЗУЛЬТАТЫ ОПЫТНО-ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЙ РАБОТЫ ПО ФОРМИРОВАНИЮ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ПОНИМАНИЯ У БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ МУЗЫКИ В ПРОЦЕССЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ

Левицкая И.Н.

В статье представлен анализ результатов опытно-экспериментальной работы по формированию педагогического понимания у будущих учителей музыки в процессе профессиональной подготовки. В виде график и таблиц репрезентированы сравнительные данные уровней сформированности педагогического понимания студентов экспериментальной и контрольной групп до и после эксперимента.

Ключевые слова: понимание, педагогическое понимание, профессиональная подготовка, учителя музыки.

EXPERIMENTAL WORK RESULTS OF THE FORMATION OF THE FUTURE MUSIC TEACHERS' PEDAGOGICAL UNDERSTANDING IN THE PROCESS OF THE PROFESSIONAL TRAINING

Levitskaya I.N.

The article deals with the analyses of the experimental work results of the formation of the future music teachers' pedagogical understanding in the process of the professional training. The drawing and the table represent the comparative data of the levels of the formation of the pedagogical understanding of the students of the experimental and control groups before and after the experiment.

Key words: understanding, pedagogical understanding, professional training, music teachers.

Актуальність статті. Сучасні демократичні перетворення в державі, процеси інтеграції в європейський освітній простір, зміни пріоритетів навчально-виховної діяльності вищих навчальних закладах України зумовили значне підвищення вимог до рівня та якості професійної підготовки майбутніх учителів, зокрема вчителів музики, які виконують важливу місію - формують музичну культуру молодих поколінь. Водночас сучасне суспільство характеризується потребою в інтелектуально розвинених, творчо активних висококваліфікованих фахівцях, здатних до самовизначення, самоосвіти і саморозвитку, а зміст освіти передбачає створення умов для самовдосконалення, самореалізації особистості. Тому особливого значення для майбутніх учителів набуває саме педагогічне розуміння, яке репрезентує гуманістичну стратегію педагогічної взаємодії: ставить учня в позицію активного суб'єкта пізнавального процесу, розвиває його здатність до саморозвитку, організує процес навчання як рішення навчально-пізнавальних проблем на основі творчого діалогу і розповсюдження в освітньому просторі принципів розуміння, а також припускає вдосконалення педагогічного процесу, що враховує всі компоненти формування професійного-педагогічного комплексу вчителя музики.

Мета статті полягає у викладенні результатів дослідно-експериментальної роботи з формування педагогічного розуміння в майбутніх учителів музики у процесі професійної підготовки.

Виклад основного матеріалу. Насамперед треба зазначити, що категорія розуміння є універсальною і має важливе значення практично у всіх сферах життя. Але, якщо спочатку питання розуміння і тлумачення текстів обмежувалися, як правило, сферою гуманітарного знання, то в наш час вони перетворилися на всесторонньо обговорювану тему. При цьому слід зауважити, що найчастіше процес розуміння зв'язується з осмисленням отриманої інформації, тобто виявленням її сенсу.

«Розуміння» є предметом дослідження герменевтики – мистецтва і теорії тлумачення, роз'яснення сенсу літературних та історичних текстів, яка визначила комплексний характер розуміння, поставила питання про можливість адекватного розуміння історії, культури, що мало значення для виявлення методів збагнення культурно-історичних явищ, для аналізу діяльності самого суб'єкта.

Цією проблемою займалися філософи (М.Бахтін, Є.Бистрицький, Х.Гадамер, С.Гусев, В.Дільтей, Г.Рузавін, Г.Тульчинський, М.Хайдеггер, І.Хладеніус, Ф.Шлейєрмахер, О.Юркевич), психологи (А.Брудний, Л.Доблаєв, В.Знаков, Г.Костюк, Н.Чепелева), окремі аспекти розробляли педагоги, зокрема в галузі музичної освіти (М.Бершадський, І.Демакова, А.Закірова, А.Колеченко, Є.Коробов, Д.Лісун, А.Линенко, Р.Менякулова, О.Олексюк, Г.Падалка, О.Рудницька, Ю.Сенько, І.Суліма) та ін.

У різних авторських концепціях розуміння включене в контекст і ідентифікується як пізнавальна процедура, спрямована на виявлення сенсу, встановлення особистісного відношення до предмету пізнання в процесі розуміння, яке виявляє смисловий зміст того або іншого результату діяльності.

Ми трактуємо педагогічне розуміння майбутніх учителів музики як інтегративне особистісне утворення, яке спрямоване на осмислення та рефлексію педагогом власної професійної та музично-просвітницької діяльності і передбачає наявність соціального досвіду, міжкультурної та суб'єкт-суб'єктної взаємодії, професійних знань, умінь та навичок, а також комплексу особистісних якостей.

Спираючись на компонентну структуру педагогічного розуміння, було виявлено його критерії та показники: суспільно-аксіологічний (з показниками: соціальна активність, ціннісні орієнтації, культурний плюралізм); когнітивно-діяльнісний (з показниками: професійні знання (методологічні, психолого-педагогічні, музично-теоретичні, музично-історичні та спеціальні), професійні музично-виконавські вміння, професійні музично-виконавські навички); оцінно-особистісний (з показниками: самоідентифікація, самооцінка, комунікативність, емоційна гнучкість).

Згідно з визначеними критеріями та показниками, було встановлено й схарактеризовано високий, достатній, середній та низький рівні сформованості педагогічного розуміння в майбутніх учителів музики та обрано комплекс методик для діагностики його вихідного рівня.

Так, високий рівень сформованості педагогічного розуміння відповідав значенням коефіцієнта успішності від 0,85 балів і вище; достатній рівень відповідав значенням коефіцієнта успішності – від 0,77 до 0,84; середній – від 0,66 до 0,76 балів; низький рівень – до 0,65 балів.

Аналіз результатів діагностувального експерименту засвідчив, що більшість майбутніх учителів музики знаходились на середньому рівні сформованості педагогічного розуміння, але вони були наближені до низького рівня - 0,69 (40,5%) у студентів першої групи, 0,68 (42,9%) - у студентів другої.

У ході дослідження було розроблено, науково обґрунтовано й експериментально апробовано модель формування педагогічного розуміння в майбутніх учителів музики у процесі професійної підготовки, яка містить мету, етапи формування досліджуваного феномену (інформаційно-мотиваційний, накопичувально-діяльнісний, продуктивно-творчий), компоненти досліджуваного конструкту, педагогічні умови, засоби реалізації та результат.

До того ж, для досягнення мети було реалізовано наступні педагогічні умови:

- організація діалогічних взаємовідносин у навчально-виховному процесі ВНЗ;
- використання стратегій розуміння під час роботи з педагогічними літературними джерелами та музичними творами;
- актуалізація саморозвитку майбутніх учителів музики щодо формування досліджуваного феномену.

Засобами реалізації для досягнення бажаного результату було запропоновано спецкурс «Формування педагогічного розуміння в майбутніх учителів музики», методами та формами якого були: написання анотацій на музичні твори, розроблення та проведення фрагментів уроку, дискусії, «мозковий штурм», аналіз різних інтерпретацій музичних творів, а також ігрові технології. На самостійне опрацювання студентам виносилося – аналіз літератури з вивчених тем, написання рефератів, складання мікроуроку, а також вправи, що спрямовані на самовдосконалення професійних якостей. Крім цього, студентам пропонувались творчі завдання, аналіз фрагментів праць видатних педагогів-класиків та сучасних педагогів, аналіз уртексту або авторських позначень в нотному тексті, зіставлення редакцій, складання власного виконавського варіанту; ведення «рефлексивного щоденника», АТ (аутогенні тренування), складання індивідуальної програми з саморозвитку, рефлексивний практикум, вправи та тренінги, спрямовані на формування досліджуваного феномену.

Результати формувального експерименту засвідчили суттєву позитивну динаміку змін у рівнях сформованості педагогічного розуміння в майбутніх учителів музики, які складали експериментальну групу порівняно з контрольною.

Зауважимо, що прикінцевий зріз здійснювався за тими ж самими критеріями і за допомогою тих самих методів, як і вихідний діагностувальний зріз.

Більш наочно різниця між рівнями сформованості педагогічного розуміння в майбутніх учителів музики в експериментальній та контрольній групах представлена в таблиці 1.

Таблиця 1
Зведені дані щодо сформованості
педагогічного розуміння у студентів експериментальної та контрольної
груп (у %)

Групи	До експерименту				Після експерименту			
	Рівні							
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
ЕГ	-	-	42,6	57,4	18,6	38,8	31,9	10,7
КГ	-	-	43,1	56,9	7,5	15,9	41,0	35,6

де, I – високий рівень, II – достатній рівень, III – середній рівень, IV – низький рівень.

Як підтверджує таблиця 1, до формувального експерименту в жодній групі студентів не було зафіксовано високого та достатнього рівнів сформованості педагогічного розуміння. Після дослідно-експериментальної роботи в експериментальній групі відсоток респондентів, які мали високий рівень, склав 18,6%, до достатнього рівня належала більшість майбутніх учителів музики експериментальної групи (38,8%). По завершенні формувального експерименту також було зафіксовано високий рівень в 7,5% учасників контрольної групи, достатній – у 17,8%. Отже, високим та достатнім рівнями сформованості педагогічного розуміння в експериментальній групі оволоділи 57,4% респондентів, у контрольній групі відповідно – 23,4%. До середнього рівня сформованості педагогічного розуміння належало 31,9% в експериментальній групі та 41,0% в контрольній групі, до низького рівня належало 10,7% респондентів в експериментальній групі та 35,6% в контрольній групі. Таким чином, низький та середній рівні сформованості досліджуваної якості спостерігалися у 42,6% студентів, що брали участь в експерименті, та 76% майбутніх учителів, які не брали участь у формувальному експерименті.

Як бачимо, результати порівняльної характеристики рівнів сформованості педагогічного розуміння в майбутніх учителів музики до експерименту та після підтверджують, що відсутність цілеспрямованої роботи в цьому напрямку призводить до наявності слабо вираженого досліджуваного утворення.

Більш наочно на діаграмі (Див. рис. 1) показані порівняльні дані рівнів сформованості педагогічного розуміння студентів експериментальної групи після формувального експерименту та в контрольній групі, де експериментальна робота не проводилась.

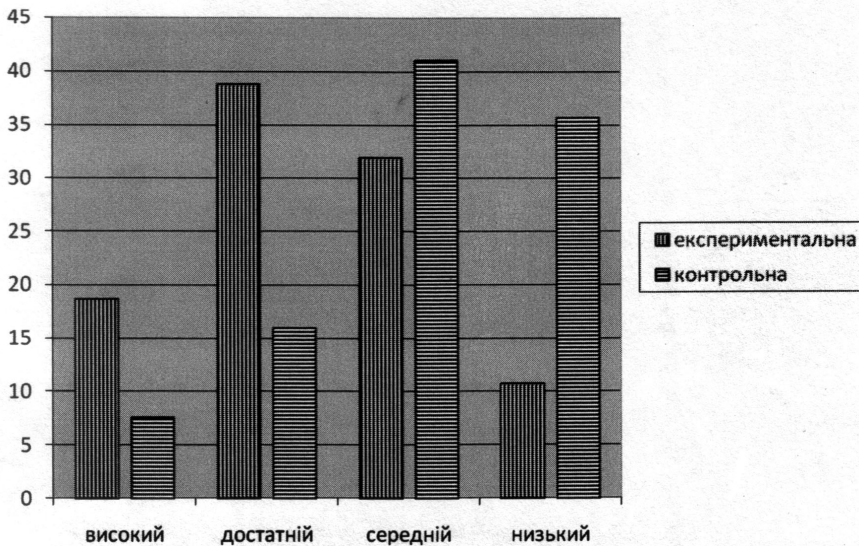

Рис. 1. Порівняльні дані рівнів сформованості педагогічного розуміння студентів експериментальної та контрольної груп.

Результати формувального експерименту свідчать, що в експериментальній групі відбулись значні позитивні зрушення. У контрольній групі намітилась також позитивна тенденція, однак вона не є статистично значущою, що пояснюється недостатністю цілеспрямованої роботи з формування означеного конструкту.

Таким чином, аналізуючи результати проведеного дослідження, можна перекоонатися в продуктивності експериментальної моделі, а також ефективності впровадження визначених педагогічних умов формування педагогічного розуміння в майбутніх учителів музики у процесі професійної підготовки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеева І. М. Формування педагогічного розуміння у майбутніх учителів музики в процесі професійної підготовки / І. М. Алексеева // Проблеми сучасної педагогічної освіти: зб. ст. – [Серія: Педагогіка і психологія]. – Ялта: РВВ КГУ, 2008. – Вип. 18. - Ч. I. – С. 3-7.
2. Бондаревская Е., Кульневич С. Педагогика: личность в гуманистических теориях и системах воспитания: Учеб. пособие для студентов средних и высших пед. учебн. заведений, слушателей ИПК и ФПК / Е. Бондаревская, С. Кульневич – Ростов-н/Д: Творческий центр «Учитель», 1999. – 560 с.
3. Коткавирта Ю. Философская герменевтика Х.-Г. Гадамера / Ю. Коткавирта // Герменевтика и деконструкция / [под ред. В. Штегмайера, Х. Франка, Б. Маркова]. - СПб., 1999. - 255 с.
4. Сулима И. И. Педагогическая герменевтика: [Монография] / И. И. Сулима. – Нижний Новгород: Нижегородский юридический институт МВД РФ, 2000. – 255 с.